C/2025/5150

28.10.2025

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus

Rahu ja kliimamuutuste vastastikuse sõltuvuse käsitlemine: vajadus uuendatud globaalse diplomaatia järele

(omaalgatuslik arvamus)

(C/2025/5150)

Raportöör: **Dimitris DIMITRIADIS**

Kaasraportöör: **Peter SCHMIDT**

Nõustajad	Ioannis PAPADIMOS (I rühma raportööri nõustaja) Jeffrey SACHS (II rühma kaasraportööri nõustaja)
Täiskogu otsus	23.1.2025
Õiguslik alus	kodukorra artikli 52 lõige 2
Vastutav sektsioon	välissuhete sektsioon
Vastuvõtmine sektsioonis	12.6.2025
Hääletuse tulemus (poolt/vastu/erapooletuid)	71/1/1
Vastuvõtmine täiskogus	17.7.2025
Täiskogu istungjärk nr	598
Hääletuse tulemus (poolt/vastu/erapooletuid)	131/17/7

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Euroopa Liit peab võtma vastu tervikliku ja integreeritud lähenemisviisi, et tegeleda kliimamuutuste, tervise- ja julgeolekuriskide ning ülemaailmse juhtimise üha suureneva omavahelise seosega. Kuna rahvusvahelist koostööd ohustavad autoritaarsus, protektsionism ja natsionalismi kasvust tulenevad probleemid, peaks EL võtma endale ülemaailmses kliimadiplomaatias usaldusväärse ja vastupanuvõimelise liidri rolli. Kliima- ja julgeolekupoliitikat ei tohi enam käsitleda isoleeritult. Selle asemel tuleb neid vaadelda maailma kestliku ja rahumeelse tuleviku üksteist tugevdavate elementidena. Euroopa projekti põhiülesanne on ju edendada ja hoida rahu, põhiõigusi ja demokraatiat.

1.2. Välispoliitikas peaks EL toetama kliimadiplomaatiat, mis seob keskkonnaeesmärgid konfliktide ennetamise ja rahu kindlustamisega. See lähenemisviis peab põhinema uuendatud üleilmsetel liitudel, kaasavatel partnerlustel ja integreeritud poliitikaraamistikel. ELi arenev välistegevus peaks kajastama üleilmsete probleemide vastastikust sõltuvust ning tunnistama keskkonnaseisundi halvenemise ja ebastabiilsuse tihedat seost. Kliimajulgeoleku kaalutluste lisamisega oma diplomaatilistesse ja arengustrateegiatesse saab EL aidata tegeleda konfliktide algpõhjustega, tugevdades samal ajal üleilmseid kliimakohustusi.

1.3. Lisaks peaks EL positsioneerima end väärtuste kordajana ja edendama kliimameetmeid, mis on kooskõlas kestliku arengu eesmärkidega. See hõlmab investeeringuid heasse valitsemistavasse, toidu ja veega kindlustatusesse ja energiajulgeolekusse, turvalistesse linnadesse ja vastupanuvõimelistesse elatusvahenditesse. Humanitaar- ja kohanemismeetmed peaksid olema kaasavad ja osalemist soodustavad, mobiliseerides rohujuure tasandi organisatsioone, noorte juhitud ja naistele mõeldud algatusi ning kodanikuühiskonna osalejaid.

1.4. Samavõrd oluline on ka selge ja ambitsioonikas Euroopa Liidu tegevuskava. EL peab kiirendama Euroopa rohelise kokkuleppe rakendamist riiklike ja kogu liitu hõlmavate tegevuskavade kaudu. Neis kavades tuleks käsitleda süsinikuheite vähendamist, elurikkuse säilitamist, ringmajanduse tavasid ja kestlikku maakasutust. Praegused majandusprobleemid ei tohi üleminekut edasi lükata. Kliimainvesteeringuid tuleks hoopis kasutada majanduse taastamise, tehnoloogilise juhtpositsiooni ja üleilmse konkurentsivõime võimendajana rohe- ja digipöörde käigus.

1.5. Samal ajal peaks EL laiendama rohelise kokkuleppe ja kestliku arengu eesmärkide diplomaatiat, suurendades oma kestlikkusalast asjatundlikkust, et toetada arenevaid piirkondi. See hõlmab ka partnerluste tugevdamist struktureeritud koostöö kaudu maailma lõunapoolsete riikidega. Ühiseid kliimaraamistikke edendades ja tehnosiiret hõlbustades saab Euroopa toetada õiglast üleminekut maailma lõunapoolsetes riikides ja tugevdada samal ajal oma üleilmset mõju.

1.6. Mitmepoolsetel foorumitel peab EL jääma üleilmsete kliimameetmete toetamisel esirinda. Liit peaks näitama eeskuju, nõudes jõulisi meetmeid ÜRO Peaassambleel ja Julgeolekunõukogus ning olulistel keskkonnakonventsioonidel, nagu ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioon, bioloogilise mitmekesisuse konventsioon ja ÜRO kõrbestumise tõkestamise konventsioon. Tugev mitmepoolne kohalolu on eriti oluline USA osaluse vähenemise taustal.

1.7. ELi uuendatud diplomaatiline strateegia peab põhinema kolmel juhtpõhimõttel. Esiteks tuleks kliimakaalutlused täielikult integreerida konfliktide tõkestamise strateegiatesse. See tähendab keskkonnariskide analüüsi integreerimist rahutagamispüüdlustesse ja ressursipõhiste pingete ennetavat lahendamist. Teiseks peab EL seadma prioriteediks mitmepoolse piirkondliku koostöö, mis edendab nii kliimakerksust kui ka konfliktide lahendamist, toetades rohujuure tasandi ja piirkondlikke kohanemispüüdlusi. Kolmandaks tuleks edendada kestlikku arengut kui rahumehhanismi, mis hõlmab sihtotstarbelisi investeeringuid taastuvenergiasse, taasmetsastamisse ja kliimateadlikku põllumajandusse, aidates sel viisil vähendada vastuvõtlikkust kliimamuutustele ja tõkestada konflikte.

1.8. Et uuendatud ja tugevdatud diplomaatia ellu viia, kutsub komitee ELi üles ületama sisemise killustatuse ja astuma julgeid samme strateegilise autonoomia saavutamiseks. Strateegiline autonoomia peab väljenduma tegevussuutlikkuses, konkreetsetes poliitikameetmetes ja liikmesriikide koordineeritud tegevuses. Ilma käegakatsutavate edusammudeta kaitse, energiasõltumatuse ja majandusliku vastupanuvõime valdkonnas võib EL hoopis tagasikäigu teha maailmas, mida üha enam kujundavad võitlus võimu pärast ja ühepoolsed otsused.

1.9. Ainult integreeritud, ennetava ja väärtustel põhineva lähenemisviisi abil saab EL säilitada oma usaldusväärsuse ja juhtpositsiooni maailmas, mis seisab silmitsi kliimamuutuste ja geopoliitilise ebastabiilsuse ohuga. Seda silmas pidades võiks EL kasutada oma kaubanduspoliitikat vahendina või instrumendina, mis edendab kestlikku arengut ja käsitleb kliimamuutusi ja rahumeelset majanduskasvu. Kaubanduspoliitika kuulub ELi ainupädevusse ning võimaldab Euroopal rääkida ühel häälel ja seega eksportida Euroopa väärtusi inim- ja sotsiaalsete õiguste, keskkonnakaitse ja kliimapoliitika valdkonnas.

2. **Sissejuhatus**

2.1. Komitee tõdeb, et kliimamuutuste ja ülemaailmse stabiilsuse omavahelises lahutamatus seoses ei ole kahtlust. Temperatuuri tõus, äärmuslikud ilmastikunähtused ja ressursside nappus ei ole mitte ainult keskkonnaprobleemid, vaid ka olulised konfliktide põhjustajad. Rahu tagamiseks peame tunnistama, et kliimameetmed on julgeolekupoliitika nurgakivi. Praegune pakiline reaalsus nõuab jõulisemat pühendumust üleilmsele diplomaatiale, mis integreerib kliimakerskuse rahutagamispüüdlustesse.

2.2. Võttes arvesse varasemat tööd, eelkõige arvamusi REX/569 ([1]) ja REX/578 ([2]), soovib komitee edaspidigi käsitleda ja arendada edasi seal esitatud järeldusi ja soovitusi. Neis rõhutatakse ühelt poolt kliima ja julgeoleku keerukate seoste mõistmise tähtsust, sest kliimamuutused ja keskkonnaseisundi halvenemine on üleilmsed probleemid, mille dünaamika koos põllumajanduse, vee ([3]) ja taristu nõrkade kohtadega mõjutavad inimesi paljudes riikides. Teiselt poolt toonitatakse vajadust leida kiired vastupanuvõimelised lahendused neile probleemidele. Komitee toob välja, et Euroopa projekti põhiülesanne on edendada ja hoida rahu, mis on lahutamatult seotud põhiõiguste ja demokraatia säilitamise ja edendamisega. Komitee on juba juhtinud tähelepanu ka sõja tekitatud keskkonnakahjule, mis hõlmab ökosüsteemi seisundi halvenemist, õhu- ja veereostust ning põllu- ja karjamaade saastumist ([4]).

2.3. Kliimamuutused on jõudmas mitme üleilmse murdepunkti lähedale või juba ületavad neid, sealhulgas: 1) merevee taseme tõus mitme meetri võrra; 2) suurte bioomide hukkumine (nt Amazonase vihmametsade muutmine rohumaadeks); 3) ookeanivee ringluse peatamine, mis kiirendab Lõuna-Jäämere soojenemist (Lääne-Antarktika mandrijää hävimise kiirendamine) ja Põhja-Atlandi jahtumist; 4) boreaalse igikeltsa sulamine ja ulatuslikud boreaalsed metsatulekahjud.

2.4. Kliimamuutuste tõttu sagenevad, laienevad ja intensiivistuvad vägivaldsed konfliktid ja see võib destabiliseerida kliimat järgnevalt: 1) destabiliseerides poliitikat ja õhutades sotsiaalseid konflikte (näiteks linn *vs.* maa, paiksus *vs.* rändlus) ühiskonnas; 2) süvendades üleilmset näljakriisi, sest saagikus väheneb, üleilmne toiduainetega kauplemine killustub ja toiduhinnad tõusevad; 3) intensiivistades rahvusvahelisi konflikte energia- ja maavarade pärast; 4) pingestades piiriüleseid vaidlusi mageveevarude üle; 5) sundrände näol; 6) võimendades äärmist vaesust näiteks konfliktidest räsitud Sahelis, Ida-Kongos, Etioopias ja Sudaanis; 7) alustades Arktika piirkonnas laevanduse, kaevandamise ja muu majandusarenguga, mistõttu suureneb strateegiline konkurents ja võimalikud konfliktid mitme osaleja vahel. Seepärast on oluline rõhutada vajadust ühtekuuluvuse järele liikmesriikide ning ELi naabrite ja partnerite vahel, eelkõige selleks, et tagada järjepidevus väljaspool Euroopat ja Euroopas asuvate piirkondade vahel.

2.5. Vägivaldsed konfliktid pärsivad võitlust kliimamuutuste vastu veel viiel peamisel viisil: 1) vägivaldsed konfliktid ja sõjalised operatsioonid põhjustavad üldiselt otsese tohutu keskkonnakahju; 2) vägivaldsed konfliktid takistavad valitsuse kavasid ja investeeringuid kolmes ülitähtsas kliimameetmete valdkonnas: leevendamine (heitevaba energiasüsteemi juurutamine), kohanemine (sihtotstarbelised investeeringud kliimakahju kompenseerimiseks, näiteks kaitse üleujutuste ja põua vastu) ja vastupanuvõime (terviklikud investeeringud hoiatussüsteemidesse ja inimeste loodud süsteemide suutlikkusse toibuda kliimaga seotud kahjudest ja kahjustustest); 3) vägivaldsete konfliktide tõttu kuivavad kokku valitsemissektori tulud, mida on vaja oluliste kliimainvesteeringute teostamiseks; 4) vägivaldsed konfliktid takistavad riikide koostööd, et leida lahendus teiste ärakasutamise probleemile keskkonnameetmete rakendamisel. Vägivaldsed konfliktid õõnestavad ka riikidevahelisi suhteid, mõlemale poolele kasuliku koostöö suutlikkus on kasin või puudub üldse; 5) vägivaldsed konfliktid välistavad riikidevahelise usalduse, mida on vaja piirkondlike kliimameetmete võtmiseks, nagu piiriülene energiakoostöö (näiteks koondada mitme riigi taastuvenergiavarud ühtsesse energiafondi või hallata ühiselt kahes või enamas naaberriigis paiknevat ohustatud bioomi, nagu vihmamets või valgla).

2.6. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tunnistab kiireloomulist vajadust tegeleda kliimamuutuste ja rahu vastastikuse sõltuvusega. Kliimamuutused on saamas üha suuremaks ebakindluse põhjustajaks kogu maailmas, süvendades olemasolevat kaitsetust, põhjustades sundrännet ja tihendades konkurentsi nappide ressursside pärast. Kliimaga seotud riskide suurenemisel peab EL tugevdama oma diplomaatilist ja institutsioonilist reageerimist, et tegeleda kliima mõjuga rahule ja stabiilsusele, eelkõige uues geopoliitilises korras. Komitee töö ringmajanduse diplomaatia valdkonnas võib täiendada käesoleva arvamuse eesmärke. Euroopa Kaitseagentuur näiteks juba teeb liidus jõupingutusi, et kasutada oma hangetes ringmajanduse põhimõtteid (keskkonna- ja kliimameetmete programmist rahastatud Euroopa kaitsesektori ringmajanduse kaasamise foorumi kaudu), mis loob järjepidevaid võimalusi selles valdkonnas.

([1]) Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „ELi kliimadiplomaatia“ (omaalgatuslik arvamus) (ELT C, C/2024/1575, 5.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1575/oj).

([2]) Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ühisteatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Kliima ja julgeoleku vahelise seose uus käsitlus: tegelemine kliimamuutuste ja keskkonnaseisundi halvenemise mõjuga rahule, julgeolekule ja kaitsele“ (JOIN(2023) 0019 final) (ELT C, C/2024/2106, 6.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2106/oj).

([3]) Vee kohta vt komitee avaldust ELi sinise kokkuleppe kohta ja seonduvaid arvamusi: ELi sinine kokkulepe, EMSK.

([4]) Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Õigus tervislikule keskkonnale Euroopa Liidus, eelkõige Ukraina sõja kontekstis“ (omaalgatuslik arvamus) (ELT C 228, 29.6.2023, lk 10).

3. **Taust**

3.1. Kliimamuutused on oluline ja kiireloomuline julgeolekuprobleem, mis kujundab ümber maailma stabiilsust. Kliimamuutuste põhjustatud ahelreaktsioon võimendab praeguseid nõrku kohti ja tekitab uusi julgeolekuriske, eelkõige ebakindlates piirkondades ja linnakeskustes.

3.2. Kliimaprobleemide käsitlemine ja reeglitel põhineva rahvusvahelise korra säilitamine on omavahel seotud prioriteedid: kumbki ei saavuta edu ilma teiseta ning mõlemad on inimeste ja riigi julgeoleku kaitsmise seisukohast üliolulised.

3.3. Kliimamuutustega tegelemise eesmärk on sätestatud ELi toimimise lepingu artikli 191 lõikes 1 ja seda tuleb edendada liidu välistegevuses. ELi 2016. aasta üldises strateegias märgitakse: „Kliimamuutused ja keskkonnaseisundi halvenemine võimendavad potentsiaalset konflikti, võttes arvesse nende mõju kõrbestumisele, mulla degradeerumisele ning vee- ja toidunappusele“. Strateegias märgitakse, et kliimamuutused „mitmekordistavad vee- ja toidunappuse, pandeemiate ja sundrände tekke ohtu“ ([5]).

3.4. Lisaks peaks Euroopa roheline kokkulepe ([6]) jääma ELi poliitikaraamistiku oluliseks osaks, mille eesmärk on muuta liit nüüdisaegseks, ressursitõhusaks ja konkurentsivõimeliseks majanduseks. Rohelises kokkuleppes mitte ainult ei lubata muuta Euroopa 2050. aastaks esimeseks süsinikuneutraalseks maailmajaoks, vaid ühendatakse kliimaeesmärgid heaolu kasvu ja julgeolekustrateegiatega. Selles terviklikus kavas näidatakse ELi pühendumust kliimamuutuste vastu võitlemisele, milleks töötatakse välja terviklik ja mitmekülgne strateegia ning võetakse arvesse geopoliitilisi, majanduslikke ja keskkonnategureid.

3.5. EL peaks võimendama ka strateegiat „Global Gateway“ ning ühendama kliima- ja geomajandusliku diplomaatia, tõhustades rahvusvahelist koostööd ning integreerides samal ajal kestliku arengu eesmärgid oma juhtprojektidesse ja -algatustesse. Juhtprojektides tuleks käsitleda rahu, konfliktide lahendamise ja demokraatia kombinatsiooni.

3.6. Kliima ja julgeoleku laiema seose osana aitab kliimamuutuste ja kaitse tegevuskava rakendamine kaasa ELi laiemale tegevuskavale, eelkõige tuleb ära märkida nõukogu 2020. aasta jaanuari järeldused kliimadiplomaatia kohta ([7]).

3.7. 2022. aasta märtsis võttis ELi nõukogu vastu strateegilise kompassi ([8]), mille ELi juhid seejärel heaks kiitsid. Kompassi eesmärk on luua ühine strateegiline visioon julgeolekuprobleemidest, sealhulgas kliimast, ning kujundada see tegevussuundadeks ja tulemusteks.

3.8. Ehkki pidevalt väidetakse, et kliimapoliitika on nüüd julgeolekupoliitika, on EL veelgi kaugenenud kogu spektrit katvast ökoloogilisest julgeolekust. ELi poliitika laiem kliima-geopoliitiline komponent on olnud sellise olulise muutuse taustal kummaliselt mitteaktiivne. Suuri edusamme ei ole tehtud ning mõnel juhul on kliima geopoliitika asendatud muude geopoliitiliste kaalutlustega ja tagasipöördumisega traditsioonilisema julgeoleku juurde. Seda olukorda selgitavad nii geomajanduslikud kui ka poliitilised huvid.

4. **Märkused**

Terav vajadus ELi juhtrolli järele

4.1. Komitee mõistab, et kasvav autoritaarsus, protektsionism ja natsionalism võivad õõnestada rahvusvahelist koostööd kliimamuutustest tulenevate julgeolekuriskidega tegelemisel. Elame ajal, mil seos kliima- ja julgeolekupoliitika vahel muutub üha olulisemaks, kuid seos kooskõlastatud tegevuse ja globaalse mõistmise vahel killustub ning seda ei saa pidada enesestmõistetavaks.

([5]) https://www.eeas.europa.eu/eeas/global-strategy-european-unions-foreign-and-security-policy_en.
([6]) https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_et.
([7]) https://www.eeas.europa.eu/eeas/eu-climate-change-and-defence-roadmap_en.
([8]) https://www.eeas.europa.eu/eeas/strategic-compass-security-and-defence-1_en.

4.2. Komitee leiab, et olgu tegu kas kaitse, kaubanduse, kliima või diplomaatiaga, seisab Euroopa silmitsi tohutu sõlmküsimusega: kuidas saada üleilmsel areenil vastupidavaks ja autonoomseks osalejaks? Nüüd, mil kliimaalane tegevuskava jääb USAs üha enam tagaplaanile, peab Euroopa ennetavalt valmistuma olukorraks, kus kooskõla saavutamine USAga ei ole ilmne.

4.3. Komitee on kindlalt veendunud, et pärast USA taandumist rahvusvahelistest kliimakokkulepetest ja -kohustustest peab EL püüdma mitte ainult leida vahendeid tühimiku täitmiseks, vaid tugevdama ka liite, mis ei lase geopoliitilisel ebastabiilsusel kliimapoliitikat mõjutada. Käes on aeg uuendada ülemaailmset diplomaatiat. Maailm ei saa endale lubada kliimamuutuste ja konfliktide käsitlemist eraldiseisvate probleemidena. Kestlik ja rahumeelne tulevik sõltub meie võimest neid valdkondi koos käsitleda ja rakendada integreeritud lahendusi, mis edendavad nii keskkonnaalast kui ka geopoliitilist stabiilsust.

4.4. Ümberkujundamise käigus on ELil keskne roll, et kliimameetmeid ei vaadeldaks enam rahutagamisest eraldiseisvatena, vaid nende olulise osana. ELi arenev välispoliitika peab kajastama üleilmsete probleemide omavahelist seost, eelkõige keskkonnaseisundi halvenemise ja konfliktide vahelist seost. Selle ülesande kiireloomulisust ei saa ülehinnata. Kuna kliimaga seotud julgeolekuohud süvenevad, peab diplomaatia arenema, et kajastada uut reaalsust.

4.5. Komitee soovitab ELil säilitada oma positsioon usaldusväärse partnerina võitluses kliimamuutuste vastu ning rõhutab vajadust võtta juhtroll ja tegutseda väärtuste võimendajana. See võiks hõlmata investeeringuid laiematesse kestliku arengu eesmärkidesse (hea valitsemistava, elatusvahendid, toiduga kindlustatus, turvalised linnad). Kliima- ja julgeolekutundlikud humanitaarmeetmed peavad kaasama rohujuure tasandi organisatsioone, noorte juhitud organisatsioone ja kodanikuühiskonda. Kaasav, mitmekesine ja tõenditel põhinev otsuste tegemine kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise kohta on elementaarne, nagu ka katastroofiohu vähendamine, sellele reageerimine ning energia- ja majandusjulgeolek.

4.6. Komitee suunab ELi ületama sisemise killustatuse ja astuma julgeid samme strateegilise autonoomia poole. Kuid strateegiline autonoomia peab väljenduma tegevussuutlikkuses, konkreetsetes poliitikameetmetes ja liikmesriikide koordineeritud tegevuses. Ilma käegakatsutavate edusammudeta kaitse, energiasõltumatuse ja majandusliku vastupanuvõime valdkonnas võib EL jääda tahaplaanile maailmas, mida üha enam kujundavad võitlus võimu pärast ja ühepoolsed otsused.

4.7. Taastuvenergiale üleminek on iseäranis oluline geopoliitilise stabiilsuse, omavarustuse ja rahu kindlustamise jaoks. Riigid peavad edendama ulatuslikumat piirkondadevahelist majanduskoostööd, keskendudes üleilmse energiasüsteemi ümberkujundamisele. Euroopa aga peab samal ajal investeerima taastuvenergia tootmisvõimsusesse liidus, et suurendada energiatootmise detsentraliseerimist ja energiasõltumatust. See kaksikstrateegia aitab vähendada üleilmseid heitkoguseid ning samal ajal suurendada vastastikust usaldust, vähendada sõltuvust fossiilkütustest ja leevendada konfliktiohtu.

4.8. EL peaks välja töötama kolmeosalise kliimameetmete strateegia. Esiteks tuleks selles visandada riiklikud ja kogu ELi hõlmavad kavad, et saavutada Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärgid süsinikuheite vähendamise, elurikkuse säilitamise, maakasutuse kaitse, ringmajanduse ja muude meetmete osas. Praegune majandusseisak Euroopas ei anna põhjust viivitada, vaid pigem meetmeid tugevdada. Investeeringud kliimameetmetesse ei aita tegeleda mitte ainult keskkonnaküsimustega, vaid toimivad ka majandusliku stiimulina ja Euroopa üleilmse konkurentsivõime võimaldajana rohe- ja digitehnoloogia valdkonnas.

4.9. EL peaks teiste suurriikide ja oluliste piirkondade kõrval olema rohelise kokkuleppe ja kestliku arengu eesmärkide diplomaatias eeskujuks (Lafortune jt, 2024 ([9])). Euroopa rohelise kokkuleppe rakendamisel saavutatud edu najal saaks Euroopa aidata teistel arengumaade piirkondadel järgida sarnast lähenemisviisi. See peaks hõlmama ELi-Hiina, ELi ja Aafrika Liidu, ELi-India, ELi ja Kagu-Aasia Maade Assotsiatsiooni ning ELi ja Ladina-Ameerika ja Kariibi Riikide Ühenduse algatusi ning muid partnereid maailma lõunapoolsetest riikidest.

4.10. EL peaks investeerima mitmepoolsusse ja jätkuvalt olema üleilmsete kliimameetmete nõudmisel esirinnas, eelkõige kuna Ameerika Ühendriigid on loobunud mis tahes mõistlikust vastutusest selles küsimuses. Euroopa peaks esimeste seas nõudma kiiremat tegutsemist ÜRO Peaassambleel ja ÜRO Julgeolekunõukogus ning ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni, bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni ja ÜRO kõrbestumise tõkestamise konventsiooni osaliste konverentsi istungitel.

([9]) Lafortune, Guillaume, Grayson Fuller, Adolf Kloke-Lesch, Phoebe Koundouri ja Angelo Riccaboni (2024), „European Elections, Europe's Future and the Sustainable Development Goals/Europe Sustainable Development Report 2023/24“, SDSN Europe'i aruanne, https://www.tara.tcd.ie/handle/2262/104407.

4.11. ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni protsessis võib Pariisi reeglistiku täitmise kirjutada üleilmse kliimadiplomaatia tõhususe arvele. Läbirääkimistejärgses etapis, kus uued pluralismi vormid, liidud ja kahepoolsed partnerlused võivad mitmepoolsuse tähendust muuta, **saab kodanikuühiskonnal olema üha olulisem roll**. Kodanikuühiskonna osalejad on väga olulised teenäitajad ja kliimakokkulepete elluviijad järjepideva diplomaatilise tegevuse kaudu kohapeal.

4.12. Uuendatud diplomaatiline strateegia peab põhinema kolmel juhtpõhimõttel.

4.12.1. Kliimakaalutlused tuleb integreerida konfliktide tõkestamisse: kliimajulgeolekust peab saama rahutagamispüüdluste keskne tugisammas. EL ning rahvusvahelised organisatsioonid ja valitsused peaksid lisama keskkonnariskide hindamise diplomaatilistesse strateegiatesse, et tagada ressurssidega seotud pingete ennetav lahendamine.

4.12.2. Tugevdada tuleb mitmepoolset koostööd: Euroopa Liit, ÜRO ja muud üleilmsed osalejad peavad looma tugevamaid liite, mis seavad esikohale kliimakerksuse ja konfliktide lahendamise. Piirkondlikud partnerlused ja rohujuuretasandi koostöö saavad toetada kliimamuutustega kohanemise strateegiaid, mis vähendavad ebastabiilsust.

4.12.3. Investeerida tuleb rohelisse arengusse kui rahumehhanismi: kestlik majanduspoliitika, mis edendab taastuvenergiat, taasmetsastamist ja kliimateadlikku põllumajandust, võib aidata stabiliseerida ebakindlaid piirkondi. Kui pakume kogukondadele kestlikke elatusvahendeid, saame vähendada ressursipõhiste konfliktide tõenäosust.

Brüssel, 17. juuli 2025

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Oliver RÖPKE